

STENSELE

med TÄRNA kapellförsamling.
(Umeå lappmark.)

Förslag att vid *Stensele* inom *Lycksele* pastorat vid Umeälfvens öfre lopp bygga ett kapell väcktes redan år 1781, och Landshöfdingeämbetet i länet anbefalldes undersökning, huruvida några privata äganderättsanspråk funnos till den utsedda kyrkoplatsen. Lyckseleborna voro emellertid ovilliga att deltaga i omkostnaderna för kapellbyggandet, och konsistoriets anmodan att genom någon förständig man söka påverka dem i denna riktning ledde icke till önskad resultat, hvarför saken tills vidare fick förfalla. (Hdpr. 8/5 1782, 5/3 1783). Först vid en biskopsvisitation i Lycksele 1813 upptogs samma fråga, då 24 åbor å kronohemman i denna trakt uttalade sin åstundan att få utgöra ett särskildt kapell och utfäste sig att bidra till uppförandet af kyrka och underhåll af egen präst under förutsättning, att publikt understöd kunde utverkas. Kapellbildningen kom till stånd på grund af Kanslistyrelsens bref till Hsands domkapitel 17 mars 1815, och åtgärder vidtogos omedelbart för uppförandet af kyrka och anordnandet af prästboställe. (HST 1815, n. 4, 5.)

En mil ofvanför kyrkbyn vidtager sjön Stor-Uman med sjöväg upp till det vid stranden af Geutajaur belägna *Tärna* kapell, hvilket var uppfördt redan 1762 och till en början betjänades af Sorsele prästerskap. Då Stensele jämlikt kgl. bref 3 okt. 1822 utbröts till eget pastorat, inbegreps däruti äfven Tärna kapell, som enl. kgl. bref 8 jan. 1853 erhöll egen kapellpredikant och slutligen jämlikt kgl. bref 12 sept. 1902 följande år afskiljdes till eget gäll (se *Tärna*).

Den första kapellbyggnaden i Stensele, som påbörjades 1816 och hvarå ett kostnadsförslag förelåg, slutande på 1000 riksdaler riksgälds, var 45 aln. lång och 15 à 16 aln. bred. I afvaktan på dess fullbordande hölls gudstjänsten i en större kyrkstuga. Den nuvarande både till storlek och utseende imponerande träkyrkan uppfördes 1885 med torn vid västra kortsidan. Ny predikstol anskaffades då, men den gamla kyrkans finnes äfven, liksom dess dopfont, i behåll. Stensele kyrkby har upprepade gånger varit utsatt för förödande eldsvådor.

Socknens äldsta nybygge är Bastuträsk, som anlades 1714.

KYRKOHERDAR.

1. **Pehr Olof Grönlund** (1822-29), vakanspastor, utn. khde i *Vilhelmina* 1828, tilltr. 1829.

2. **Pehr Christian Rådström** (1829-59), f. 14 nov. 1787, son till komm., sedan skolmästaren i Lycksele Pehr Rådström och Anna Sofia Forssner. Stud. i Upsala 1812, prästv. 2 okt. 1814 till past.adj. i Åsele, nådårspred. i Kvickjock 1817; adj. i Jockmock 1818, d:o i Sorsele 1819 samt i Åsele 1820; utn. komm. i Kvickjock juli 1827, befullm. pastor i Stensele febr. 1829. Afled 18 jan. 1859.

G. i Åsele 31/8 1828 m. *Margareta Christina Lönnberg*, dotter till kopparslagare Ambrosius Lönnberg i Hsand.

Barn: *Pehr Ambrosius*, f. 10/1 1829 i Åsele, handl. och gästgifvare; *Elisabeth Sofia Johanna*, g. m. länsman A. G. Bjur; *Maria Carolina Eugenia*, f. 25/2 1834, g. 9/12 1861 m. apotekaren Pehr August Sahlman i hans 2. gifte (*Bruzelius*, Sv. Apotekarehist. N. F., s. 454).

3. **Uno August Sundelin** (1861-81), f. 22 jan. 1811 i Arjeplog, son till khden Nils Sundelin därst. Stud. i Upsala ht. 1828, prästv. 6 juli 1834 till adj. i Vilhelmina, curam pastoris gerens i Arjeplog 1844, i Vilhelmina 1845 och tillika nådårspred. 1846, curam gerens i Arvidsjaur 29 apr. 1848, v. kapellpred. i Örträsk 28 mars 1849 och ordin. kapellpred. därst. samt tillika skolmästare i Örträsk 27 aug. 1849; utn. khde i Stensele juli 1859, tilltr. 1 maj 1861. Med föresats att ställa sitt lif och sin verksamhet till lappmarkens tjänst, fick han tillika med sin trofasta maka uthärda mycken försakelse för att föda och uppfostra de talrika barnen, men lyckan var dem ändock huld, och ur detta gammaldags gudfruktiga hem utgingo bland andra ej mindre än fyra söner, som ägnade sig åt det prästerliga kallet, och hvilka gjort det Sundelinska namnet kärt och aktadt. Det märkliga härvid är, att dessa söner slutligen fingo sin verkningskrets förlagd till fyra olika stift: Hernösands, Växjö, Västerås och Upsala. Khden Uno Sundelin afled 22 juni 1881 i Stensele prästgård, 70 år 5 m. gammal.

G. 1836 m. *Catharina Lovisa Grönlund*, dotter till khden P. O. Grönlund i Vilhelmina, hvilken i 7:de led härstammade från förste nybyggaren i Lycksele lappmark Joh. Philipsson Hilduinen, som där slog sig ned år 1674. (*Grape.*) Hon afled hos äldsta sonen i Nora prästgård 9/10 1884.

Barn: *Catharina Augusta Vilhelmina*, d. 1836, 1 dag gammal; *Per Alfred Nikolaus*, f. 19/12 1838 i Vilhelmina, khde i Nora; *Johan August Immanuel (Manne)*, f. 19/1 1841, komm. i Hsand, sist prost och khde i Jönköping, d. 27/11 1909; *Karl Axel Fritiof*, f. 23/12 1842, fil. d:r; kgl. hofpred., khde i Husby, Dalarne, d. 1/2 1897 under ett besök i Sthm; *Herman Richard Leopold*, f. 7/2 1845, sv. och norsk konsul i Alger, d. där 5/4 1881; *Uno Robert Ferdinand*, f. 24/3 1847, teol. professor och domprost i Upsala, d. 12/5 1896; *Jonas Oscar Engelbert*, f. 1849, sågverksinspektör på Sandö, d. 14/1 1902 i Bollsta; *Tycho Bernhard*, d. 13/7 1851. 7 mån. g.; *Elise Augusta*, f. 1852, g. m. folkskollär. Mauritz Tennman på Sandö; *Ernst Samuel*, f. 1855, stationsinspektör i Bollsta, d. 24/4 1906.

4. **Johannes Mörtsell** (1884-88), f. 4 dec. 1824 i Mörttjärn, då tillhörande Arvidsjaur, nu Malå s:n. Föräldrar: Olof Olofsson och Eva Johansdotter. Vistades i hemmet till sitt 17:de år, men hans brinnande håg för läsning föranledde, att han inskrefs i Piteå trivialskola, och genom födelseförsamlingens beredvillighet gafs honom tillfälle att sedan genomgå Hsands seminarium, där han aflade folkskollärarex. 4 juni 1846; blef s. å. förordn. till lärare vid flyttande folkskolan i Arvidsjaur. Förordn. 30 sept. 1849 af kon. befallningshafvande i Norrbottens län att förestå kronolänsmanstjänsten i Arvidsjaur till årets slut; därefter vikarie vid fasta folkskolan i Örträsk till juni månad 1852. Från denna tid till våren 1854 biträdde han prosten N. J. Sundelin i Lycksele vid utarbetandet af en ny lappska öfversättning af Nya Testamentet. Antagen till ordin. lärare vid fasta folkskolan i Malå 27 nov. 1853; resekatet i lappmarken 1854-59, förordn. 11 juli 1861 att tillsvidare vara tingstolk uti Arvidsjaur och Arjeplogs lappmarker. Erhöll af Kgl. Maj:t 22 nov. 1861 rättighet att prästvigas med dispens från stud. ex., dim. ex. och lat., grek. och hebreiska språk samt prästvigdes i Strängnäs af biskop T. Annerstedt 15 aug. 1862; v. kapellpred. i Malå från dec. 1862, tillika t. f. pastor i Sorsele 14 nov. 1866-apr. 1872; ordin. kapellpred. i Malå 18 mars 1874, tilltr. 1 maj 1875; utn. khde i Stensele 9 maj 1882, tillträdde här 1 maj 1884; folkskoleinspektör 1886. Var under riksdagarna 1879-81 ledamot af Riksdagens Andra kammare ss. representant för Västerbottens läns norra domsaga. Han ägde en ovanlig kännedom om de lappska dialekterna och har omarbetat och öfversatt ett stort antal psalmer till lappska samt varit verksam som bearbetare af andakts- och skolböcker. Under tilltagande sjuklighet, som slutligen artade sig till förlamning, nödgades han söka bot på sydligare orter och afled i Upsala 3 juli 1888 samt begrofs därst. 12 juli.

G. 13/2 1859 m. *Eva Catharina Westerlund*, f. 7/12 1838, dotter af khden Gust. Westerlund i Jockmock; d. i Upsala 12/9 1903.

Barnen, födda i Malå: *Gustaf Elof*, f. 22/2 1860, landtbrukare i Holmsjö, Malåträsk; *Ernst Johan*, f. 27/2 1861, fil. kand., bergsingeniör, cheffingeniör och grufexpert hos Lumholz & C:o., Kristiania, d. 25/10 1919 i Sommerhus i Ofoten, Norge; *Karl Emil*, f. 6/4 1863, landtbrukare i Joranträsk, kommunalman i Stensele; *Betty Evelina*, f. 13/5 1865, g. 6/7 1889 m. teol. lektor Karl Ludvig Bergström, Upsala; *Hanna Kristina*, f. 27/5 1867, ordin. klockare och organist i Stensele; *Manne Augustinus*, f. 26/8 1869, distriktslandtmät. i Upsala läns södra distrikt; *Hilda Sofia Katarina*, f. 4/8 1871, ordin. lärarinna vid Luleå stads folkskola för flickor 1898; *Ellen Augusta Karolina*, f. 1/9 1873, småskollärarinna i Umeå stad 1909; *Fritz Oskar*, f. 6/9 1875, möbelfabrikant i Sommerville (Boston). Mass., U. S. A.; *Hugo Gotthard*, f. 27/3 1878, sedan 1926 trävaruman i Canada; *Knut Vilhelm*, f. 3/7 1880, öfveringeniör vid Riddarhyttan, Västmanl.; *Edvin Harald*, f. 3/2 1883, teknolog och petrograf, bosatt i Los Angeles, Californien.

Tr.: Koralbok till den svenska psalmboken, jemte svenska messan af J. M-l. Piteå 1849 (med sifferskrift). - Kristjakkokes Åppetus tåbdemesne [Güttner-Högströms postilla 2:dra reviderade uppl.]. Hsand 1855. 4:0. - Låkkokirje Same-skoli [Lappsk räknebok jämte facitbok]. Umeå 1876. - *C. T. Odhners* Lärobok i fäderneslandets historia [jämsides lappsk öfvers. af *Mörtsell*]. Sthlm 1878, - Lapparnes Sång (i Runa, Minnesblad från Nordiska Museet, Sthlm 1888, s. 10). - Tillsammans med prosten N. J. Sundelin utarbetade han en ny öfversättning af Nya Testamentet, hvilken dock ej utkommit i tryck, äfvenså en stor samling af lappska psalmer i manuskript. - Tidningsuppsatser, publicerade under signaturen »*Jakkol mainos.*»

5. **Carl Fredrik Læstadius** (1891-), f. 14 juli 1848 i Jockmock. Föräldrar: khden Johan Læstadius och Vendela Charlotta Björkman; afgangsex. vid Sthms Lyceum 14 Maj 1869, stud. i Upsala ht. 1870; efter erhållen dispens från prakt. teol. ex. prästv. i Hsand 26 sept. 1875 och förordn. 6 okt. s. å. till föreståndare för statens vid Mattisudden i Jockmocks församling nyinrättade lappska småskoleseminarium, tillika past. adj. i Jockmock; befullm. komm. i Jockmocks pastorat 30 mars 1880; khde i Stensele 3 dec. 1888, tilltr. 1 maj 1891. Frånträdde Tärna 1 Maj 1903. LVO 6 juni 1916.

G. 18/6 1880 m. *Eva Kristina Fjellström*, f. 24/7 1861, dotter till kronojägaren Johan Petter Fjellström och Brita Sofia Sundström.

Barn: *Johan Rudolf*, f. 20/3 1881 i Kvickjock, fanjunkare, bosatt i Umeå; *Hilma Christina Sofia*, f. 10/7 1882, g. 6/1 1904 m. inspektör Nils Fredr. Holmberg, Vindeln; *Carl Henrik Nathanael*, f. 7/1 1884, bosatt i New York; *Knut Henning*, f. 24/1 1886, student, f. d. löjtnant i finska armén, bosatt i Brasilien, d. 1922; *Fredrik Vilhelm*, f. 16/2 1888, d. 19/5 1892; *Charlotta Maria*, f. 7/1 1890 i Jockmock, g. 30/10 1909 m. folkskoleinspektör Erik Brandt, Hedemora, skiljd; *Sigurd Valdemar*, f. i Stensele 31/10 1892, agronom, tjänsteman i kolonisationskommittén, sedan i Stensele; *Gustaf Helmer*, f. 6/11 1894, tjänsteman hos Fosfatbolaget, Sthm.

KAPELLPREDIKANTER I TÄRNA.

1. **Hans Gustaf Westerlund** (1854-76), tilltr. kapellpred. och skollärare i Tärna 8 febr. 1854, därjämte t. f. past. i Stensele febr. 1859-maj 1861 efter khden Rådströms död, förordnades 17 juli 1867 att uppehålla skolmästaretjänsten vid den i sept. s. å. till Tärna förflyttade Skytteanska lappskolan. Utn. komm. i Bygdeå 18 okt. 1875, sist khde i *Bygdeå*.

2. **Fredrik Theodor Himmelstrand** (1877-81), utn. 21 aug. 1876 till kapellpred. i Tärna, tilltr. 1 jan. 1877; se khdar i *Dorotea*.

3. **August Björzén** (1881-85), khde i *Malå*.

4. **Seth Nikolaus Sundelin** (1885-93), utn. kapellpred. i Tärna 5 mars 1883, tilltr. 1 maj 1885; tilltr. som komm. i Burträsk 1 maj 1893, sist khde i *Lit.*

5. **Per Anton Sandström** (1893-97), f. i Umeå landsförs. 8 mars 1847. Föräldrar: regementsskrifvaren Johan Leander (sidol.) och Anna Kristina Hörnström. Genomgick Umeå allm. läroverk, där han aflade mogenhetsex. 29 maj 1869, stud. i Upsala vt. 1870. Han hade ett godt matematiskt hufvud, men var distrahit och behöfde pådrifvare för att komma framåt, och en sådan fick han i sin fästmö och blifvande fru, som med sin energi förmådde honom till ordentliga studier, så att han kunde aflägga sina teologiska examina; prästv. i Hsand 9 jan. 1881, förordn. till v. past. i Sättna, past. adj. i Skön 27 apr. och v. kapellpred. i Jörn 8 juni s. å., utn. till kapellpred. i Tärna dec. 1890, tilltr. 1 maj 1893, men bestred tjänsten från 1 maj 1891. Afled 24 mars 1897.

G. 27/2 1881 m. *Euphrosyne Gustava Lind*, f. 6/6 1846, dotter till härads-skrifvaren och klockaren i Umeå landsförs. Carl Gustaf Lind och Märta Euphrosyne Sofia Löwenadler.

6. **Per Olof Carlsson** (1898-1903), utn. kapellpred. i Tärna 16 juli 1897, tilltr. 1898, khde i *Hede*, där han tillträdde 1903.

Tärna blef därefter eget pastorat.